

अध्याय १९वा

पृ. १६

८

आध्यायेकुणीसवा॥१९॥

(२)

श्रीरविकुलदीननाथनमः॥ अद्भुतगामकथे कीमतीमां देउंगोदावरीचीउप
 मां स्नानकरीतां कर्म आकर्मा पासोनी मुक्त होसीलपै १ उभयलोकी इच्छीआधी
 क हेन्वीनअगपैसुरेख मनोरम्माप्रवाददेख उचंवळतब्रह्मानंदें २ गामकथा
 न्ततजीवण प्रेमळतेथेंजळवरेंपुण देवगांधर्वमुनीजन तरींसघनतरुहे
 यी ३ आणीकवरीत्रंतत्वता त्याचीद्यायशेंमीळा ४ पासरीता भक्तीज्ञानकैसाग्य
 पाहतां उर्मियेथेंवीलसति ५ वेधवाकीलाअद्भुत फोडेपनियांपायपर्वत
 सप्तक्रांउंसप्तमुखेंमीळत भक्तहृदयेसागीं ६ जेत्रीविधतापेंतापले जेतीर्थ
 व्रतेंकरीतांभागले जेजन्तापेंतप्तजाले नाहीतरलेसंसारी ७ येगंगेंतकरी
 तांस्नान आंगिंसंवेर भक्तीज्ञान सकळवातुर्ययेउन पायांलागतीआदरें
 ८ मुंदळांउइंद्रभुवन प्रेमरसतोसहस्रनयन वागदेविहेरं भापुण नस्य ९

क्रीकजातत्वं / तरी उघडोनी श्रवणांवेश्रवण श्रवणक्रीतिपंडितजन स
 न्नांजंत सुरसपुष्प सुंदर कांडसभरीत ९ आठरावे आध्याइं वशा आ
 जुत समुद्रतिरी उभाहनुंत लंवेसी जावया उदित वानरसमस्त पाहती
 १० लोवप्राणे वासुतते वेळा सहिद्रा वकी उभाठां वला परसपुष्प कोरंगती
 नला तेणे उठमळीला भुजोळ ११ मुदला आहुत आंगवात हणोनी वानर
 म्याभीत पोटेसी धरुनी पर्वत आगाधर वी विसले १२ यत्रा स्वीर घुविरह
 णेन सप्पिमात्मजे वेलें उडया आंगवाते वरुणा प्रळये वर्तला सवंगी १३
 माहांतरवर उन्मळोनि दिजा हे सप्पीर तिगमनी आवळवळति ठांडुनी
 मुनुः कारधनी सरीसेवी १४ नक्षेत्री ववति भुमंडळी वैसेने घावी दांत
 खीळी हतांता सहिते काळी भये असंत वाटले १५ उचंबळले समुद्रजळ

उन्मळीलें उर्विमं उळ हेलावली सप्तहीपातळें आंगवातें वरुणीयां १६
 जोगेंद्रवक्रला अंतरीं कुर्मखालें पृथ्वी सावरी यज्ञवराहधरत्री उचलोनीदे
 तदंतातें ७ दीगाजवळ वळां कापति मेरुमांदार उन्मळीति सुधापाणीप
 रमवीति त्रयेपावले ते वेळे १८ शिवी वरुमनी देवक्रला आपणां पिडे निवा
 व्यागळां प्रयाभीत जाली वरुमळा विष्णुनी जला सावरी १९ वीरं वीसांगे सव
 ळां प्रति सीताशुद्धि सजातो मारुती सुरविमानी बैसो निधां वंति आद्रुत वीतु
 कृपाहावणा २० कौतुक विलोकीति सुरसक्रळ प्रतापरुद्र तो अंजनी बाळ वी
 तो वासर मणी वरेवळ वानरवेशां जातसे २१ कल्पांत वीजु वे उमाळे २३
 व्रति तैसी वृणी कुं उलेंतळ पति वज्रकौपीन नीश्चिती वरी प्रदेशी मोंजि क्षि
 ळवे २२ त्रीगुणरूप कल्पांत वपळा ते वीय तो पवित श्रळ वेगळां उणें २

आणी दिव्य प्रवाळा मुखी पुछा ग्री आरत जैसे ७ आंगी व्यासो मां वळी प्री
 आरत शोर भुभुकारे न भगर्जत दीगा जाखी राछि वै सत आंदोळत ब्रह्मां
 उ ७ गाज विपुछा वाप उकार प्रतिशब्दें गजे अंबर दणानी लेलं कान
 गर दशावक्र हिह उबडिला ७ वपळ पळ हये क्रोनि शेषावेधां वंत ग
 गनी उडाणां वरी उडाणा घेउनी रुद्रावतार जातसे ७ वी अंतरीं जा
 तस पक्षपर्वत शीसाव्धी प्रतिदिजे रथां वंत मानस लक्षोनि पांजात राज
 हंस जैसा अंतरीं ७ गभस्तिरणी वावाजी सवेग वपळ तें व्रसीति न भमार्ग
 अंजनि हृदया विदंष्टा जात वपळ तैसा वी ७ पिसावे बहंत गमन
 त्या हो न सवेग व्रपी वें उडाणा कीर घुनाथा वाबाण व्यापापासा वसुटला
 ७ मीमनां माजी वपळ पण पावे जैसे वी तले स्थान तैसा तो लोक प्राणेश

५

नंदन येमदिशालशोनीजातसे १० आसोअंतरीक्षजातांहनुमंत आश्रीर्यक्सी
 तीदेवसमस्त ह्ययातिपादुंयावेंसामर्थ सुरभातेथेंपाठविली ११ साधीतांप
 रमार्थज्ञान आउवेंयेतमाहांविघ्न वीपाथुंजातांनिधान वीवसीयेतआउवि
 पें १२ तैसीसुरभादेविधाडिली मुखपसोनिआउवीआली तीव्यावदनांत
 उडिपउळी हनुमंताचीअक्रसत १३ तीव्यावर्णद्वारंमारुति सवेंवीनीघा
 लात्सरीतगाती तीणेंहनुमंतसविनापीति स्वर्गप्रतिगेलीमग १४ समुद्रेंपा
 ठविलापर्वत मैनाव्रनामंपरमाद्भुत तोउर्ध्वपंथेंआउवायेत हनुमंतासी
 तेकाळी १५ जोंजोंवाढेतोपर्वत तोंतोंउं वजायेहनुमंत मगतोआवळप्र
 र्थति हनुमंतासीतेकाळी १६ ह्यणेमाहांपुरुषामजवरी वीश्रांतिचेइंगाक्ष
 णजरी मगायेव्रह्मतटेवीतांवीनीधारी नगयाताळीघातलापें १७ श्रांतिमु

३

(५०)

वेजोउल्लुत त्यासीदेखोनीक्रोधपकत तैसाहस्तभारेंबीपर्वत सागरांतदर
पीला ३८ तेथोनिउडोनीपुढेंवालीलातेवेळे तोंसीहवेळंमुखपसरीलें छा
यासुत्रसाधीलें कपय्यवेलेआहुत ३९ राहोवेतुवीजेमाता तेसीरुकाजा
पातल्वता तीणेंग्रासावयाहनुमंत पुर्वियासुनितेंथेंहोति ४० उतांनीसमु
द्रांतनीजोन बागयोजनेंपसरीलेंवदन छायापउतांबीवायोनंदन ती
व्यामुखांतकोसकला ४१ स्वर्गीसिद्धा प्राकृमात उर्विवरीजेसापउत
सीरुवेवेवदनीहनुमंत पाडिलाथेंयावीषी ४२ तेदंतसदंतमेळवी
त तोंउदयांतगोलाहनुमंत पोटफोटातिथींलरीत आलाबाहेरीतेवेळे ४३
वीषयेपाळातोउनिंसमस्त परमार्थीसिधेजेविंवीरक्त तैसाबाहिरआला
तोहनुमंत सीरुकातेथेंनीमाली ४४ पुढेंवालीलेंउडण तोलंकादेवि

(५)

आलीधांउन तीणें आउवापायेचालुन हनुमंतासीताडिलें ॥ क्रीतांरघु
वीरभजन नसतिंवीद्येंयेतिदारुण परीसाधक्रीतीतुकीलोडुन सावधसर्व
दाअसावें ॥ आसोलंकादेवीसीमुनीपदर वज्रप्रायंदेतवाणोकुमर ती
णेंस्तवनत्रेलेंआपार ह्मणोभजनमासर्व ७ तुकीजइहोसीलसाचार तोंपु
टेंउडिजातआनीवार पउलंकेसीसत्वर उडिजाउनियडियेली ॥ उडी
सरीसीतेवेळी पउलंकादणानी तों मोंवाआसेतेस्वळी कनीधभगी
नीभावणांवी ॥ तीवाघर्घरनामभार इंद्रंमारीलातोआसुर त्यालागी
क्रोंचेसीदशक्रंदर पउलंकेसीरठापीली ६० आसोक्रांदणानीलेंनगर ह्म
णोनीक्रोंवाचेतसमाचार आसुरीपाठविल्याआपार धरीलावान्नरते
वेळी ६१ तोंहनुमंतंतेवेळीआयुलें संकीर्णरूपधरीलेंक्रोंवळें क्रोंचेनेंउ

(58)

कांदेखीलें हातिंधीलादृढतेहां ६२ हणोहवीमगेवान्नर पाक्करोनीआ
णांसत्वर हनुमंतहणोमाझेंशरीर उदक्कमयेसर्वही ६३ पाक्करीतांनुखी
काहीं थालागीतुंसगळेंवीखाई आसुरीउवलीतिलवलाही मुखीघातलें
हनुमंता ६४ दंतासीदंतमेळवीयेरी तवंतोप्रवेशलाअंतरीं काळीजधरणी
उजेखीमी शोळकंवेघेतसारुति ६५ तवंत वरपडितेवेळे भोंवंडिततेहांबुबु
ळें गउबजभुमीवरीलोळे वांचवाहणोआतांमज ६६ शुक्रावीरुषाआ
णुनींबहुंत आसुरीक्रोंवेसीपातीत हनुमंतआंतकांटाळत नीघोंपाहेखा
हेरी ६७ तिच्यानाभ्राग्रपुटींहनुमंत पुढाग्रवाहेरीदावित आसुरीधांउनी
वोटीत गोगबीजहं हणोनीयां ६८ वोढीतांवोढीतांआपार पुढरोमांचपडि
लेदीगार मगहनुमंतेजासुरीसमग्र बांधोनीयांआसुडिल्या ६९ हनुमंत

6

आवेकालाप्रबळ कोंवेची आंतासि खुडिसवळ उदर फोडुनि तात्काळ बाहे
 र आलगाजत की ॥ आसंख्यात राक्षसीनी भाराबांधोनि आपटीमे दीनी नी
 रकावीत समुद्रजीवनी जाली पारणी जळवरां ॥ जै स्यामनां व्याआपार
 यक्ती मनोमये योगी आवृषिती तस्या असुरीसंस्कार निमारति वीजइजा
 लापडलंके ॥ अत्यंत दृढ आसुरी उर आहे त्यानगरांतरीं तयांसी ह्यपोर
 द्रावतारी लंकाकोणातिदावागे ॥ नादी तरी लुम्हांसी प्रसीन ह्यणोनी यस्सी
 लेंते वसंवदन दृढाबो लति नीउन पैलते लंका दीसतसे ॥ तो आस्तासी
 जेलादीनकर नीकुंबळेंत प्रवेशला वातपुत्र शोधीत वाली लासीता सुंदर
 धांडोळी घेरें समस्तही ॥ केरा माजी पडे मुक्त तें शानायुक्तीनें धुंडित वीसा
 रासार शोधीत साधक आसप्राप्तीतें ॥ वीपात्रेंत बुक्कली जननी मलुत्र ॥

(6A)

काटीधुंजेनी व्रीमाहां वैद्यकानती आमृतसंजीवनी शोधुं नीचे ७ समुद्रां
तनेले वेद तेमळस्यें शोधी मुकुंद तैसा राघव वरणां बुजमीती द नीकुंब
ळंत सीता शोधी ८ तों देखीलें शक्रजीता वें मंदीर हें मरुत मये अति सुंदर
सांत प्रवेशलावान्तर राघव श्रीपादा हावयावें ९ तो शक्रजीत सुलोचनां उ
भयता सेजे पट्टु उली होये देखता हयणे वीहाये सीता रत जाली वीपरपु
रवी १० आतां वीघालोनी पांपापाण चो इन्दो घां खाही प्राण मग हणो ऐका
शो उंसंभाषण बोलति काये परसरे ११ तों ते स्वभावं शेष वन्य कातेणें इंद्रजी
ता सीये क्रांति बोलत तुम खापी तालं वनाथ अनुचित कर्म वर्ततसे १२ अ
नुमात्र ही वैर नसतां अर्थ जाणीली जनक उदिता कुळक्षया सीतत्वता कारण
वैले गमतें हो १३ परसति वा अभीलाश करी साधुसंतासी द्वेषधरी गुरु द्रोहो

ज्यामाझासी तो अज्यापुत्रीसाचयें ७४ मातापीत्याचाकरीतांतीरस्कार ब्राह्मणा
 सीनीदीनीरंतर जेहीसकळदृष्टउराव्यार अज्यापुष्पीतोचीयें ७५ हरीच
 मीत्रंउछेदीत नीदीमाहांपुरषाचंगं नसवंचीकाटीजोपाखांडमत तोअ
 ज्यापुष्पीसाचयें ७६ हणोश्रावणारीतनयवनीता आणोनीअनर्थप्रेलात्रशा
 आतांलंघेचीगतितत्वता नदीसेवरीकाही ७७ हेकृतातिहैसीमात लंघेंतप्रवेश
 लाहनुमंत विप्रिषणां व्यामंदिंन वापसुतसंचरे ७८ सत्करीळतोविप्रिषण
 वरीतश्रीलुंछाउपासन सदांहोतहरीकीर्तन तेणोंसदन उमउमीलें ७९ ना
 हींरजतमांचीवर्ता नदीसेद्वेषहिंसासर्वथा पुरावाश्रवणहरीकथा याचीन
 चर्चाउज्जीनसे ८० दयाक्षमांआणींशांती विप्रिषणावेह्दइंनंदति आसो
 तेथेंकीर्तनीमारुति नीजानंदेनावतसे ८१ कीर्तनकल्लोळरंगांत गउवडां

(7A)

लोके हनुमंत वंठहो उनीसद्गदीत ब्रह्मानंदें उल्लुतसे ८८ येउनी भक्तावे
वरणारुज कपाळीलावित वायुतनुज हणोहा होये राक्षसवंत्राज परीभ
त गाज साखिवूपै ८९ वायसांत कोकीला नीपजत कीदै सकुकी प्रल्हादभ
त कीकाग इष्टंत अश्वत्थ वासव्यकवरे शुभें ९० परीस जैसा पाषाणपंत
सुत्तीवेंत होये दिव्यमुक्त तैसा राक्षसकुकी हा भक्त आळंलत उत्तमगुणी
९१ लंब्रेसी आलीयां रघुनंदन सह परी वारें पारोनी रावण मगरघुपति
सप्रार्थुन गज्यासन पुर्णदेईन गसी ९२ जैसे दवडोनी प्रहुर कामक्रोध
साधुवूरीती विजये बोध तैसा विप्रिषण भक्त प्रसिद्ध आशये स्थावीन लंके
सी ९३ विप्रिषणां व्यामंदिरांत परमसंतोषला हनुमंत जैसें त्रुक्रोनें पीडितां ब
हुंत गंगा आकस्मात देवीली ९४ वक्रोपास पावेरो हिणी वर कीचात कास

(४)

वोळला अंबुधर तैसें देखेनी विनिषणाचें मंदिर वायो पुत्र आनंद ला ८ मगवा
 लीला पुढारा देखे कुंभवर्ण वीया मंदिरा तो उगंधी आली येवसरा कांराळ ला हनुमं
 त ९ जैसा मेघा उगडित तैसा कुंभवर्ण चोरत कुंजर हैसे वही वहुंत नाशी का
 वाळीं गुंतली ११ आसा सरी सी बाहेरी आर उत पडतिये वसरी वीतो मंदराचळ
 पश्रीवरी नीद्रीस्त होउनि पडियेला १२ माते वीया उदरांतुन जेव्हां पडिल कुं
 भवर्ण तेव्हां विशाळ पसरोन विवदन तीस सहस्र स्त्री यागीळी येला १३ आसो
 देखोनि कुंभवर्ण आश्रीर्षवरी तवा योनंदन हणो हा व्रथा पुष्ट जन्मोन व्यर्थ ये
 थं पडियेला १४ देखोनी अंतपजाचें घर पळे जैसा श्रोत्री पवित्र तैसा अंजनी
 वा पुत्र सोउनी वालीला पुढारा १५ वलाद सी दिजरा हणार तो बाभुळेवरीन
 बैसे साचार तैसा अकुरुनी घट श्रोत्राचें घर गमकी कर पुढें जाये १६ कोठें उ

१

मगुंमंगळ भगीणी मागुतावी चारदरी मनी कोणते स्वरूपधरणी लुंवेनाजी
 हीं जेवें ७ वाज्यरूपें करणी जरीवी वरोंला भुवनी तरी राक्षसवीनो देंकर
 नी नानां वेष्टा करतिल ९५ राक्षस रूपधरों छर तरी करवी तिल मांस आहार
 द्विज मांस भक्षवी ती साचार पुण्य संग्रह भस्म होये ९६ करं जाउं गीष्टाई परी
 रावणान मनी काळ त्रई राक्षसां भेद करी तां पांही वीनो दमासा करतिल ९७ आ
 सोवान्नर रूप पालयेनी अनुप्रमाण वयधरनी नखु पे सुंगीये वेनयनी घरो
 घरी हीं उतसे १ जैसा जनांत असो नी जनां दर्शन जनां सनदे दृष्ट्यमान तैसा
 नीसाळो द्रव नंदन व्यक्त नदिसे ववणांती २ घरो घरी चर्चा ऐकत पाहत तांदे
 स्वीले आवचे आधर्म रत वरी वरी आचार दावित जैसी वांति मैदावी ३ घरो
 घरी अग्न हो त्रेण्या मुखी सदा वेदाध्ययन परी दृष्टी दे स्वतांगी ब्राह्मण मुखी चा

(१)

लुनीरगडिती ४ लरीक्रेवडोकेसांकुन दावीतिशांतअवलंबोन मांसरक्त
 मद्यप्राशन घुमीतिनयनउलुति ५ ज्यारकर्मरितनर रुद्राक्षमाळाघालो
 नीशोर जयतिसदाकौरा० मंत्र ज्यारणमाया मोहनादी ६ हृदयं मदम
 अरुमडुमीती वावाक्येणं जनांगोवीति आधीकर्मंतितजालोंहणति
 सदाआप्वरतिभ्रष्टक्रीया ७ आधीतानीसदासुक्त जालोंकर्मधर्मवी
 रहीत मनाआवेउतेभोगभोगीत साहज्यमनविषयांध ८ व्यर्थराक्षसावा
 आप्वार जेशंज्ञानकरोनीआलेकुंजर क्रीमसांतलोळतिखर त्यासीयोगेश्व
 रक्रोणहणो ९ येकराक्षससन्यासघेउन वरीतीगोमांसप्रक्षण सवेवीसं
 पादोनीआम्भन व्रतक्रोणहणतिपै १० द्विजजोहोमकरनीपुर्ण तीळतुप
 जाळीतिपूर्ण कामक्रोधादीसाहिजण आधीकाधीकमाजले ११ नानांजीव

जातिभक्षुनी हणति आह्नीनहोंकोहंवेकोही येकगोचर्मपांथगोनी ज
 राधारीवैसले १२ वनांतही उतिवानप्रसू गोहननांलणीगुप्त ब्राह्मणांस
 मारुनभक्षीत कर्त्तयेथेंकोणह्यपाति १३ आह्नीब्रह्मव्याप्रीविरक्त हणोनि
 इंद्रियेंसांडितिसुक्त ग्रहस्तपीडिलेंग्रहगतेंत पापअनीत्यजोडिती १४ क्षत्री
 आधर्मतेथेंवसती समरींपाठदे उनीपठति वारीवेंव्यागोष्टीबोलति घाय
 घालीतिआधर्म १५ वैद्योवेआधर्मवित्त देखोनीउसरीयासीनाडित शुद्ध
 र्मवाटपाडित वीप्रत्रोवासोउनी १६ चारयांनी उदीमतळाआणीला सर्व
 वस्त्रांवाणुंजळावेलु सोनीयानेंवरवसघेतला सर्वश्रीजविलाशाळंकार
 १७ सोनारठकूटकूकरीति तेथेंनाहीसीतासति नाळीआंकोनीचांसारवीक्रीति
 वीदत्राक्तीतेथेंवैवी १८ वेव्हारेकळंतरप्राप्ती लक्षुमींवरहलेंसमयींती स्व

(१०)

तहातिंलीडुनीचे ति पाहोनरउतिजन्मवरी १० तेलीभोंवेघायीयाजोवंता
 तेथेंवैंचीसीतामाता साळीकोष्टीपाजनीकरीतां जन्मत्रयादवरिल्लाहो
 २० गारींतनीघालेजीवजंत तांबोकीशांधीपन्नासकरीत सीपीआखंड
 तेखंडित सीतानीश्रीततेथेंनाही २१ मुंसारियांनीधान्यसंग्रहकेला मोजी
 तांचीवर्षजन्मगेला तेथेंनाहीजनकलाळा तेवीकळाअवतरली २२
 रंगारीजेवसेंश्वेत तेकाळीकरीतीनीश्रीत नसतेवीठसेलावीत शुद्धावरी
 मुखेचीये २३ वेदपढतिवेदपाठक तेथेनीष्टानधरीतिआभावीक पतिग्र
 हाखालेंजन्मदेख गेलादेखतयावा २४ इदंभवतिइदंनभवति पंडीतहेंवी
 खटपरीति सदापरनिंदाजळति सीतासतिनाहीतेथें २५ ज्योतिश्रीगो
 वीलेग्रहगणिति ग्रहांतसांपडलेतेननीघति आयवाकोणहेंनेपाति सीतास

९

(108)

सितेशेवैत्री २८ ताठलेसदांगयनेयेक अभीमानेंदुंबतिआधीक प्रेमसांडुनि
गातिश्रंगारीक सीतातेशेवैत्रीपा २९ प्रहस्तादिप्रधानांचीचरें ओधीलीसर्वअं
तापुरें पद्मीणीवीरुयेसुंदरें पदनवीरंगगुंजति ३० हनुमंतनानांतर्ककरी
कोठेंनुगमेजनककुमरी हनुमेयागतीननीधारी प्राणादिधलाभ्यानक्रिने ३१ क्री
रीतापतिमाजीबुडाली कीसक्रोधेंगवणे मशीली कीवांअंतरीक्षीहुनिंयउली
मेळीचुणीहोउनीयां ३२ कीवांगवणेदुधरीली कळलागोनीसकुमारमेळी
कीभावपायल्यानींमारीली सवतसुखारुनीयां ३३ हनुमंतदुःखेंगउबगलो
ठे आंसुवेंपुर्णश्रवतिडोळे हनुमेव्रथासमुद्रउलंचनकेले शून्यपरिलें सर्व
कार्य ३४ आहासीतेकारणेंरघुनंदन वृक्षआळंभीराजीवनयन सीतेवेंस्व
रुपहनुमोन हृदइंपाषाणधरीयेले ३५ मीगेलीयांरघुनाथ प्राणाल्यामीलय

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com